

Reserveret post Danmark.



Stevnsbogaard

Hvidovre  
Lokahistoriske  
Selskab  
Rytterskolen  
Hvidovre Kirkeplads 1  
2650 Hvidovre.  
Telefon 36 47 34 44.

46.4

# HVIDOVRE

*Lokahistoriske Selskab*



Historiens Hus Hvidovre  
Alarmpladsen 3  
Avedørelejren  
2650 Hvidovre

15. ÅRGANG NR. 2. APRIL 1997.

**Udgiver:**

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Rytterskolen

Hvidovre Kirkeplads 1

2650 Hvidovre.

kontingent: kr. 80 pr. år. Pensionister kr. 50.

**Telefon: 36 47 34 44**

Der vil være enkelte artikler, der relaterer til vort forsidebillede og bagsidebillede.

Der vil være artikler, der er indsendt af vore medlemmer og Hvidovre kommunes lokalhistoriske arkiv.

**Redaktion:**

*Dan Olsen ansvarshavende redaktør*

*Per E. Hansen.*

*Kjeld Jørgensen.*

*Kirsten Andersen*

Eftertryk tilladt mod tydelig kildeangivelse.

Artikler og oplysninger af lokalhistorisk art modtages gerne til eventuel optagelse i bladet.

Post skal sendes til vor adresse på Rytterskolen.

Hvidovre Kommunes lokalhistoriske arkiv  
Medborgerhuset  
Hvidovrevej 280  
2650 Hvidovre.

Åbningstid: Tirsdag - onsdag kl. 13 - 16

Torsdag kl. 16-19 TLF: 36 39 21 80.

ISSN nr. 0902-3046

Historiens Hus Hvidovre  
**Indhold**  
Årarnipladsen 3  
Avedørelejren  
2650 Hvidovre

side 3.

Siden sidst

side 4.

Kommende aktiviteter.

side 5.

Provst Claus Bjerregaard :

“Sognebåndsløsning”.

side 7.

Aktiv ferie.

side 8.

Poul Sverrild:

Den kommende Maleri-udstilling

på Rytterskolen til efteråret.

side 10.

Lone Holden:

Svendbjerggård.

Forsidebilledet er:

Gartner Emil Olsens ejendom

matr.nr.216 Hvidovregade 34-36

fra 1923.

Bagsiden er Stevnsbogård fra

Avedøre. Billedet er fra 1923.

Nyt blad til september 1997.

## Siden sidst.

Mandag d.17 februar var der foredrag med lysbilleder i Bibliotekscaféen - Dan Olsen tog os en tur rundt i Hvidovre og omegn. Vi så på gamle og nye bygninger, specielt om Avedøre, der har et velbevaret landsby miljø

Søndag d. 16 marts var vi på besøg hos Baptisterne i Broholmkirken, hvor menigheden tog godt imod os.

Vi fik fortalt den bevægende del, om denne kirkes historie i almindelighed og om starten i Hvidovre i særdeleshed. Den væsentligste forskel på denne frikirke og folkekirken, er at de ikke anerkender statens indgriben i kirkelige forhold. De har en anden mening om udførelse af dåben, idet man bruger at døbe i voksenalder, med hel neddyppelse i en stor “døbefont”. Præsten og den der skal døbes er iført smukke hvide “dåbskostumer”.

Vi afsluttede denne smukke eftermiddag med en dejlig kop kaffe og kringle. Her blev der besvaret spørgsmål, og dem var der mange af. En stor tak til Broholmkirkens menighed.

Mandag d. 17 marts. Poul Sverrild havde ordet i Bibliotekscaféen. Han viste Film om kunstværket, der i daglig tale kaldes “Porten”. ( Den over en port opstillede store sten ved Frihedens station). Derefter var multikunstneren “Clausen”, på lærredet. Der gik “Kage” i filmsapparatet, så den sidste film blev vist i galop fart. Ingen kunne få noget ud af den. Det var ærgerligt at slutte en ellers god aften på denne måde. Vi var uden skyld i defekte aparater. En stor tak til Poul Sverrild, der vovede forsøget.

## Kommende Aktiviteter.

Mandag d. 21. april er der atter gang i den på Bibliotekscaféen. Arkitekt Kirsten Andersen, vil fortælle om grundejerforeningen "Strandhaven" og dens historie. Det er Avedøre historie så det forslår. Kirsten er færdig med en lokalhistorisk bog om dette emne. Bogen kan købes denne aften til en favørpris af 30 kr. og der vil være en mulighed for at få Kirsten til at signere bogen.

Tilmelding er nødvendig på vor telefonsvarer **36473444**.

### UDFLUGTEN.

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab afholder den traditionelle udflugt, lørdag d. 31. maj.

Der køres til Højsager Mølle 2 km. øst for Fredensborg, hvor vi bliver guidet rundt og beser møllen i funktion. Herefter køres der til Fredensborg, hvor vi kigger ind i Slotsparken. Der fortsættes til Sørup Havn, hvor den medbragte mad spises.

Vi afslutter med at køre til Karen Blixen museet, hvor vi beser omgivelserne i den smukke park og derefter selve museet.

Her er Lokalhistorisk Selskab vært ved en kop kaffe med kage. Det er muligt vi kommer til at drikke kaffe i 2 hold, afhængigt af hvormange der deltager i turen. ( max. 50 personer)

På hjemturen trækkes der lod om sponsorpæmier, det er sædvanligvis kaffe og vin.

Der er mulighed for at købe øl eller vand i pauserne og til den medbragte mad.

Turen er **gratis**, den køres af "SAFARIBUSSEN" - men der skal betales for indgang til Karen Blixen museet kr. 25,- der opkræves i Bussen.

Billetter kan udleveres fra mandag d. 28. april, eller hver mandag fra kl. 14 - 16 i Rytterskolen.

Mandag d. 15 september og mandag d. 13 oktober er reserveret til foredrag i Bibliotekscaféen. Læs herom i lokal avisen.

## Sognebåndsløsning.

Af Claus Bjerregaard.

Som en udløber af bl.a. Grundtvigs opgør med "statskirken" som regeringen, efter Grundtvigs mening kunde vende og dreje som den ville, voksede tanken frem, om friheden til at knytte sig til den præst, som man ønskede, uanset sognepræsten. Denne frihed blev stadfæstet ved lov i 1855 og er en fortsættelse af Grundlovens vedtagelse i 1849, hvor forholdet mellem stat og kirke blev ændret. Statskirken blev ændret til en folkekirke, som det også er i dag. Tanken om sognebåndsløsning var også præget af forskellene mellem de kirkelige retninger og bevægelser, som influerede på statskirken/folkekirken på det tidspunkt hvor tankerne voksede frem og siden blev lovfæstet.

Men hvad ligger der så i sognebåndsløsning! For det første er det væsentligt at slå fast, at man ikke løser sognebånd til et sogn (hvad udtrykket ellers kunne indikere), men man løser sognebånd til en præst, og det er så det andet væsentlige, at det er et "personligt" forhold i den forstand, at man opretter en aftale om, at det er sognebåndsløserpræsten, der forpligter sig til den kirkelige betjening af sognebåndsløseren.

Hensigten er således ikke at man opretter dette sognebåndsløserforhold fordi - f.eks. - kirkebygningen er meget attraktiv, men fordi de to parter rent teologisk/kirkeligt er på bølgelængde. Det er således hverken lovens bogstav eller ånd, at den skal være en smutvej til at få foretaget kirkelige handlinger i en kirke, som man anser for mere tiltrækkende end ens sognekirke, for det er nu engang "indholdet" og ikke "emballagen" som er baggrunden for loven om sognebåndsløsning.

Jeg nævner det, fordi jeg har både glæden men også problemet ved at være ansat ved en gammel Landsbykirke i storbyen!!!

## **Aktiv ferie.**

I forbindelse med sognebåndsløsning er der nogle formelle ting, som kort skal omtales: Anmodning om sognebåndsløsning skal fremsættes overfor den præst, til hvem, der ønskes løst sognebånd.

Hvis dette bliver aftalt, skal der udfyldes en særlig blanket, hvor de fornødne personlige oplysninger skal påføres og der vedlægges fødsels- og dåbsattest eller anden dokumentation for medlemskab af folkekirken, hvis man f.eks. ikke er døbt i Danmark. ( Det skal dog understreges, at en præst ikke er forpligtet til at modtage en sognebåndsløser).

Sognebåndsløseren (d.v.s. når sognebåndsløserforholdet er aftalt) skal i forbindelse hermed vælge, om den pågældende ønsker at benytte sig af sin valgret og sin valgbarhed til menighedsråd, enten i bopæls sognet eller i det sogn, hvor sognebåndsløseren er ansat.

Dertil udfyldes en anden blanket og valget er bindende så længe sognebåndsløserforholdet består.

Desuden er der nogle regler om sognebåndsløseren, når sognebåndsløserforholdet er etableret inden det fyldte 18. år. Jeg kan kun anbefale, at man taler med den pågældende præst, hvis dette er aktuelt.

Pladsen tillader ikke, at jeg dykker for meget ned i detaljer. Dog skal det også nævnes, at sognebåndsløseren selv har pligt til at melde flytning til sognebåndsløserpræsten, hvilket bl.a. har betydning i forbindelse med menighedsrådsvalg.

Navnet siger noget om at bruge sin ferie til positive oplevelser, og det er der lige så mange meninger om, som der er ferier. Igen i år kører "Tværpilen" og "Lokalhistorisk Selskab" ture med Hvidovres skolebørn. Der er ikke tale om at vi bare kører ud i det blå, det er vel tilrettelagte ture, hvor vi giver børnene oplevelser de kan bruge til noget.

Vi kører til nogle af Sjællands mest berømte arkæologiske og historiske steder, hvor børnene ikke bare ser tingene, de får lov til at røre ved dem, og i mange tilfælde afprøve hvordan de virker.

Vi er et fast team der deltager på vore foreningers vegne, og arrangementet er i skrivende stund i støbeskeen.

Vi opfordrer Hvidovres lærere til at fokusere på dette arrangement, gøre eleverne opmærksomme på, at her kan de få nogle oplevelser af varig værdi.

Foregående år har vi kørt med 15-20 børn, men der kan være flere og det glæder vi os til, at der kommer i år.

Vi vil også gerne være nogle flere voksne til at deltage i disse ture, det er selvfølgelig gratis at være med, derfor opfordrer vi vore medlemmer til at melde sig til dette års "aktiv ferie".

Det bliver i dagene mandag d.23. til og med torsdag d.26.juni.

Tilmelding til arrangementet .

Esther K. Petersen. tlf. **36 78 23 98**

Dan Olsen. tlf. **36 78 86 42**

# HVIDOVRE MALERIER PÅ RYTTERSKOLEN

Lokalhistorisk Arkiv annoncerede i begyndelsen af marts måned i Hvidovre Avis en stor topografisk maleriudstilling med Hvidovre-motiver på Rytterskolen. I den forbindelse efterlyste vi privatejede malerier, som vi ved, der er en del af. De er i udstillingssammen-hæng særlig interessante, da de jo ikke er blevet set af ret mange tidligere.

Vi har modtaget en overvældende mængde henvendelser i den anledning, og det er vi naturligvis meget glade for, da det giver mulighed for en udstilling af høj kvalitet. Henvendelserne kommer naturligvis mest fra Hvidovre, men også fra andre dele af Sjælland har der været kontakt.

Til sådan en udstilling er det jo ikke alene maleriernes tekniske og kunstneriske kvalitet, det handler om, men ligeså meget deres topografiske og lokalhistoriske kvalitet.

## SÅDAN GØR VI

Fremgangsmåden ved udstillingen er, at udstillingsgruppen fra Lokalhistorisk Arkiv tager kontakt til alle de mennesker, der har henvendt sig. Derefter kommer et medlem fra gruppen ud og fotograferer og registrerer malerierne.

På baggrund af fotografierne bliver udstillingens mellem 70 og 90 malerier udvalgt, og endelig bliver de udvalgte malerier hentet og udstillingen virkeliggjort.

## EFTERÅRET

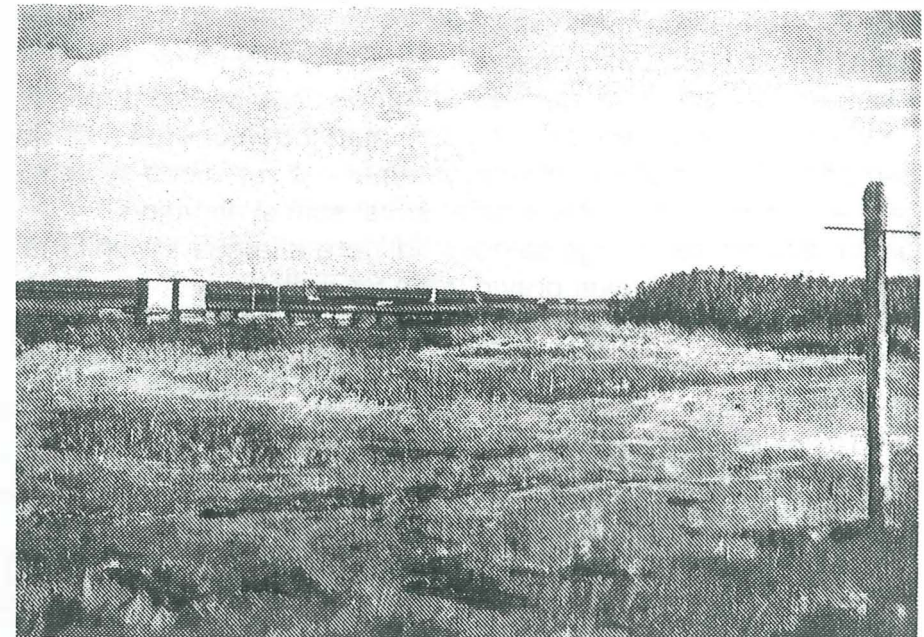
Udstillingsgruppen er desværre blevet ramt af sygdom, så produktionsplanen er blevet forandret. Vi gennemfører hele

registrerings- og udvælgelsesarbejdet som planlagt, men selve udstillingen bliver først gennemført til efteråret.

Forsinkelsen kommer bestemt ikke til at påvirke udstillingens kvalitet, som vi allerede nu kan sige ser spændende ud. Der bliver ikke bare tale om de motiver, som vi allerede ved, malerne satte pris på. Næ, nye spændende motiver, som ikke handler om romantiske bondemotiver, dukker også op.

Datoerne for udstillingens åbningsperiode bliver meddelt lige efter sommerferien, men vi kan love, der er noget at glæde sig til.

Poul Sverrild



*Maleren E. Parslev. Hvidovre strand med udsigt til Kongelunden 1920.*

# **Svendbjerggård.**

## **En Enklave eller en del af Hvidovre lokalsamfund ?**

**Af Lone Holden.**

I 1917 oprettede Frelsens Hær Svendbjerggård; en institution for unge ugifte kvinder, der var kommet i ulykkelige omstændigheder. Det betød dog ikke, at Frelsens Hær havde et liberalt syn på 'faldne' kvinder, "Der blev stor skandale, da min mor kom hjem og ventede mig. Mine bedsteforældre var i Frelsens Hær, og min mor var frelserpige, så det var om at få mig af vejen.... min mor fraskrev sig retten til mig, så jeg måtte blive på børnehjemmet," fortæller en kvinde født i 1908 i Lis Petersens bog "Stiftelsestøser - kongebørn" (Dansk psykologisk forlag 1987;20). Frelsens Hær anså det som sin pligt at hjælpe samfundets udstødte, men accepterede absolut ikke førægteskabelig samvær, det var en synd, og som man indenfor eget regi slog hårdt ned på ved hjælp af karantænesystemet - et sanktions-system, hvor igennem normbruddet blev straffet såvel som synlig-gjort. I Danmark måtte en frelserpige således tidligere aflægge sin uniform i et halvt år, hvis hun var blevet gravid uden for ægteskab.

På trods af Frelsens Hærs strenge syn på ugifte gravide kvinder, må Svendbjerggård have fungeret som en slags tilflugtssted for de vor-dende og nybagte mødre, eftersom der var ringe mulighed for anden form for hjælp i datidens samfund.

Der var dog ikke tale om, at kvinderne boede gratis på Svendbjerggård, for i tilknytning til den sociale institution drev Frelsens Hær et gartneri, hvor kvinderne måtte arbejde, mens de opholdt sig på gården.

Udover indtægter fra gartneriet blev Svendbjerggård finansieret med penge fra den årlige havefest, hvor Hvidovres øvrige borgere besøgte stedet. "Hvert år blev der oppe på Svendbjerggård holdt en havefest. Det var med indsamling af penge, som gik til Frelsens Hær.

Jeg vil regne med, at festen startede henad 17 tiden, for det skulle være sådan, at alle mennesker kunne komme derop. Om aftenen blev lygterne tændt, og man dansede ude i det fri. Så kunne man få kaffe og betale for det selvfølgelig, det gik jo med ind i indsamlingen,' beretter Esther Uldall i "Glimt af livet i Hvidovre 1925 - 40" (Hvidovre Pædagogiske Central 1985;76) .

Hvor meget kontakt, der ellers har været mellem Svendbjerggårds beboere og Hvidovreborgerne, er uvist. På grund af stedets karakter har Svendbjerggård antageligt fungeret som en slags selvstændig enklave med forholdsvis ringe kontakt til det omgivende samfund. Af 'forarbejder til folkeregistrets oprettelse' i Danmark, mandtals-skemaer, fremgår det, at i 1924, hvor den sociale institution havde eksisteret i syv år, havde ingen af Svendbjerggårds 12 kvindelige officerer, boet på stedet siden dets oprettelse. Hvilket skyldes, at Frelsens Hær rimelig ofte forflytter sine officerer til nye tjeneste-områder. En sådan politik har næppe fremmet de sociale relationer, men måske snarere mindsket. Selv om Svendbjerggård sikkert har fungeret nærmest som en lille selvstændig enklave, har Hvidovreborgerne naturligvis ikke kunnet undgå at lægge mærke til Frelsens Hærs tilstedeværelse, idet det religiøse tilhørsforhold bevist signale-res udadtil gennem uniformeringen.



*Svendbjerggård som den ser ud i dag.*

## ***Klokkens historie.***

I Broholmskirkenes ældre afdeling, nærmere betegnet den lille kirkebygning til venstre, er der øverst i den takkede gavl, et lille glamhul der indeholder en klokke. Den bruges ikke mere fordi den har mistet sin klang p.g.a. en revne i støbningen.

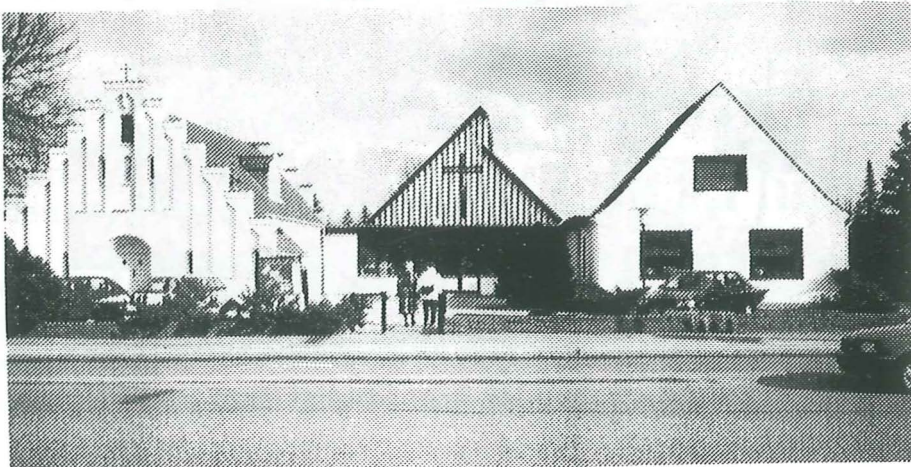
Den blev formentlig opsat i årene 1950 -51 på den tid da den blev købt til Risbjerg sogn og har formentlig været i brug som kirkeklokke.

Klokken er støbt som skibsklokke og har sikkert været ombord på et temmelig stort skib - sejlskib eller dampskib hvor den er blevet brugt til at slå "glas" eller udkig fra stævn. Ud over at melde glas (tiden) blev der slået alarm fra udkiggeren til broen med 1 slag til styrbord 2 slag til bagbord og 3 slag når det var midtskibs.

På denne måde kunne den der havde vagt på broen, vide hvor han skulle rette kikkerten hen for at se det udkiggeren meldte om.

Hvordan den er "havnet" i Broholmskirken kan være en meget spændende historie, og vi efterlyser hermed, om der er nogen der ved noget om denne klokke. Den er omkring 1950 blevet forsynet med et nyt ophæng, der passede til kirken, og det er formentlig i forbindelse hermed at den senere er revnet.

Ved du noget om denne klokke, er du velkommen til at ringe til Dan Olsen, eller til Poul Sverrild Lokalhistorisk Arkiv.



## **SIDSTE CHANCE KONTINGENT 1997/ 1998**

**Da der endnu er enkelte medlemmer som ikke har indbetalt kontingent for 1997/98 - vil der være mulighed for at indbetale dette ved medlemsmødet den 21. april - eller som hidtil på Rytterskolen hver mandag og tirsdag mellem 14 og 16.**

**Såfremt vi ikke har kontingentet inden tirsdag den 6.maj risikerer De at blive slettet som medlem!**

**PS. Evt. nyt giroindbetalingskort kan fås på Rytterskolen eller ved mødet den 21 april.**

**med venlig hilsen**

**Eigil Jørgensen.  
kasserer.**

## **Skaf et nyt medlem og vind en præmie.**

I lighed med tidligere år håber vi at vore medlemmer vil hjælpe os med at skaffe nye medlemmer til selskabet.

Hvorfor ikke fortælle et familiemedlem eller gode venner om lokalhistorisk selskabs mange arrangementer - måske får de lyst til at deltage! Hvis du kender en, der gerne vil være medlem - ring til et af vore bestyrelsesmedlemmer (tlf.nr. i bladet) eller få et girokort f.eks. ved en foredragsaften.

Udfyld kortet med det nye medlems adresse, post det - eller aflever det til et bestyrelsesmedlem. Husk også at påføre dit eget navn, så vi kan se hvem der skal deltage i lodtrækningen om præmier - udsat af vore flinke sponsorer.

Nye medlemmers kontingent vil dække hele 1997 - helt frem til februar 1998.

Kontingentet er kr. 80,- pr. år - dog kun kr. 50,- for pensionister.

Ud over at kunne deltage i alle vore arrangementer, får alle medlemmer mindst 4 gange årligt tilsendt vort medlemsblad. Her vil være artikler og billeder af lokalhistorisk art, samt naturligtvis meddelelser om vore arrangementer m.v.

**PS** Hvis enkelte af vore medlemmer evt. ikke modtager vort blad, venligst underret undertegnede så vil problemet blive løst hurtigst muligt.

M.v.h. Eigil Jørgensen Kasserer.  
telefon **36 47 00 58.**

## **Bestyrelsen.**

**Formand.** Dan Olsen Spurvehøjvej 17 stv.  
telefon 36 78 86 42 og 40 83 32 23

**Næstfmd.** Kjeld Jørgensen Kløverprisvej 48.  
telefon 36 75 20 91

**Kasserer.** Eigil Jørgensen Hvidovrevej 98 C.  
telefon 36 47 00 58

**Best.medl. Per E. Hansen Grenhusene 26**  
telefon 31 49 24 70

**Best.medl. Esther Hansen Høvedstensvej 22. 2'tv**  
telefon 36 78 06 61

**Best.medl. Eli Olsen Sognegårds Allé 23. 3'tv**  
telefon 36 78 30 32

**Best.medl. Bent Christiansen Paris Boulevard 20**  
tlf.31 49 29 41

**1'suppleant Erling Groth Ege Allé 41**  
telefon 36 77 25 11

**2'suppleant Kirsten Andersen Korshøjvej 6**  
telefon 36 78 60 60

**3'suppleant Dora Orneborg Toft Sørensens Vænge 11. 1'th.**  
telefon 36 75 70 83

**Forretningsudvalg. Eigil Jørgensen - Dan Olsen og Kjeld Jørgensen**  
**Sekretariatudvalg. Bent Christiansen - Eli Olsen og Esther Hansen**  
**Lokalhistorisk udvalg. Per E. Hansen - Kjeld Jørgensen og Kirsten Andersen.**

**Arrangement udvalg. Bent Christiansen-Eli Olsen-Esther Hansen Dora Orneborg og Erling Groth.**

**Redaktionsudvalg. Ansvarshavende redaktør Dan Olsen - Kjeld Jørgensen - Per Hansen og Kirsten Andersen.**

**Presse sekretærer. Dan Olsen og Kirsten Andersen.**

**Udvalg for evt.bygningsbevarelse og lignende kommunal politiske sager. Dan Olsen- Erling Groth og Kirsten Andersen**  
**Formand for ovenstående udvalg er det førstnævnte medlem.**

**Revisor. Jens-Christian Nielsen Kløverprisvej 26. tlf.36 75 13 86**

**Revisorsuppleant. Inge Larsen Bernersvænge 7. 2'**  
telefon 36 78 47 36